

Prof. dr hab. inż. Jacek Matyszkiewicz

KATEDRA ANALIZ ŚRODOWISKA, KARTOGRAFII I GEOLOGII GOSPODARCZEJ

Kartografia - wykład

Uskoki i ich analiza na
mapach i przekrojach

Uskok - definicja

USKOK – struktura powstała w wyniku wzajemnego (względne) przemieszczenia dwóch części ośrodka skalnego wzdłuż dzielącej je powierzchni lub strefy nieciągłości utworzonej jednocześnie z przemieszczeniem lub wcześniej niezależnie od przemieszczenia.

Uskok i jego elementy

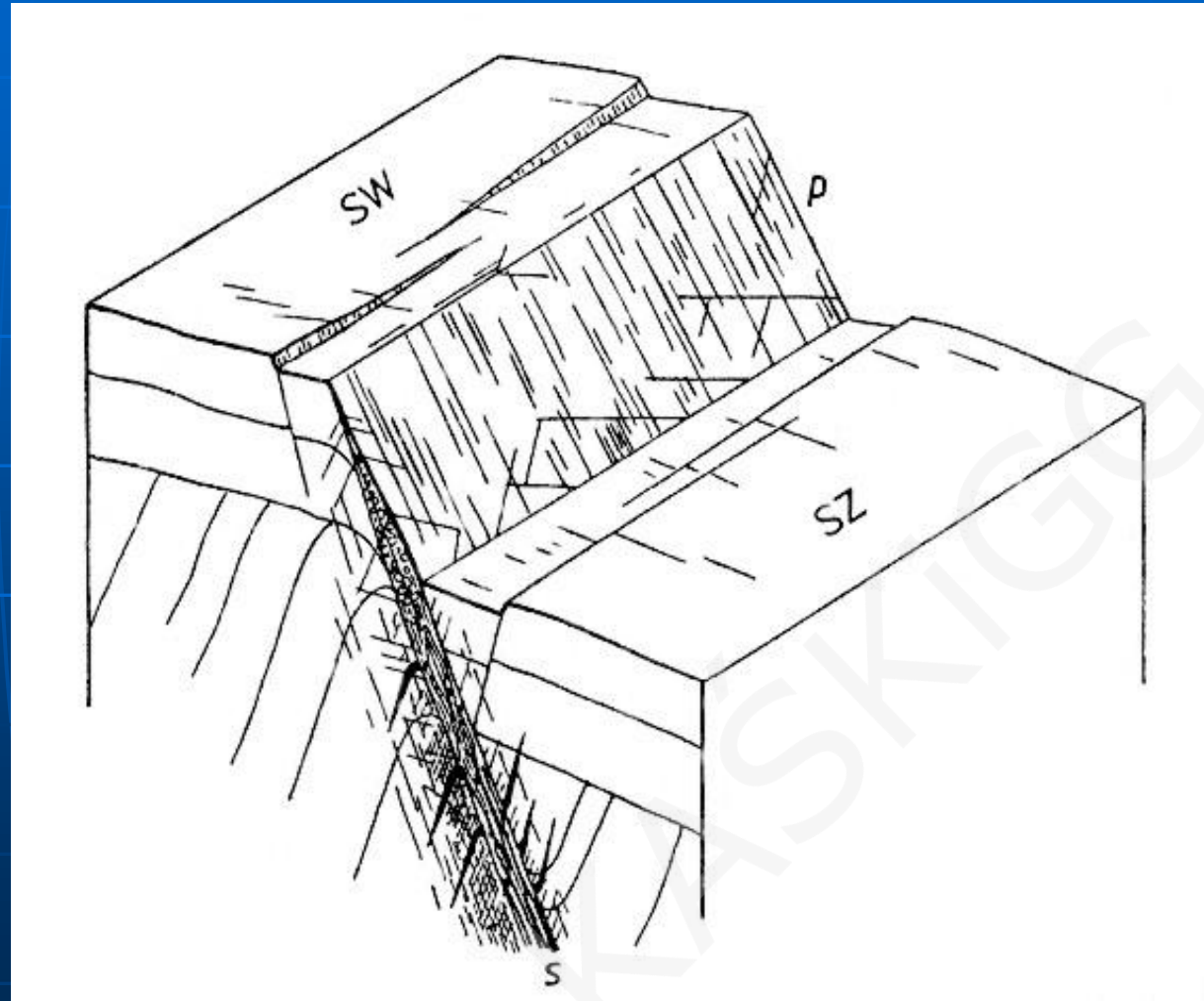
(Dadlez, Jaroszewski, 1994)

P – powierzchnia
uskokowa

S – strefa
uskokowa

SW – skrzydło
wiszące

SZ – skrzydło
zrzucone

Klasyfikacje uskoków

I. Kryterium: Kąt upadu powierzchni uskokowej

Kąt upadu stały:

- uskok pionowy $\alpha = 90^\circ$
- uskok nachylony $0^\circ < \alpha < 90^\circ$
  - uskok stromy $45^\circ < \alpha < 90^\circ$
  - uskok połogi $0^\circ < \alpha < 45^\circ$
- uskok poziomy $\alpha = 0^\circ$

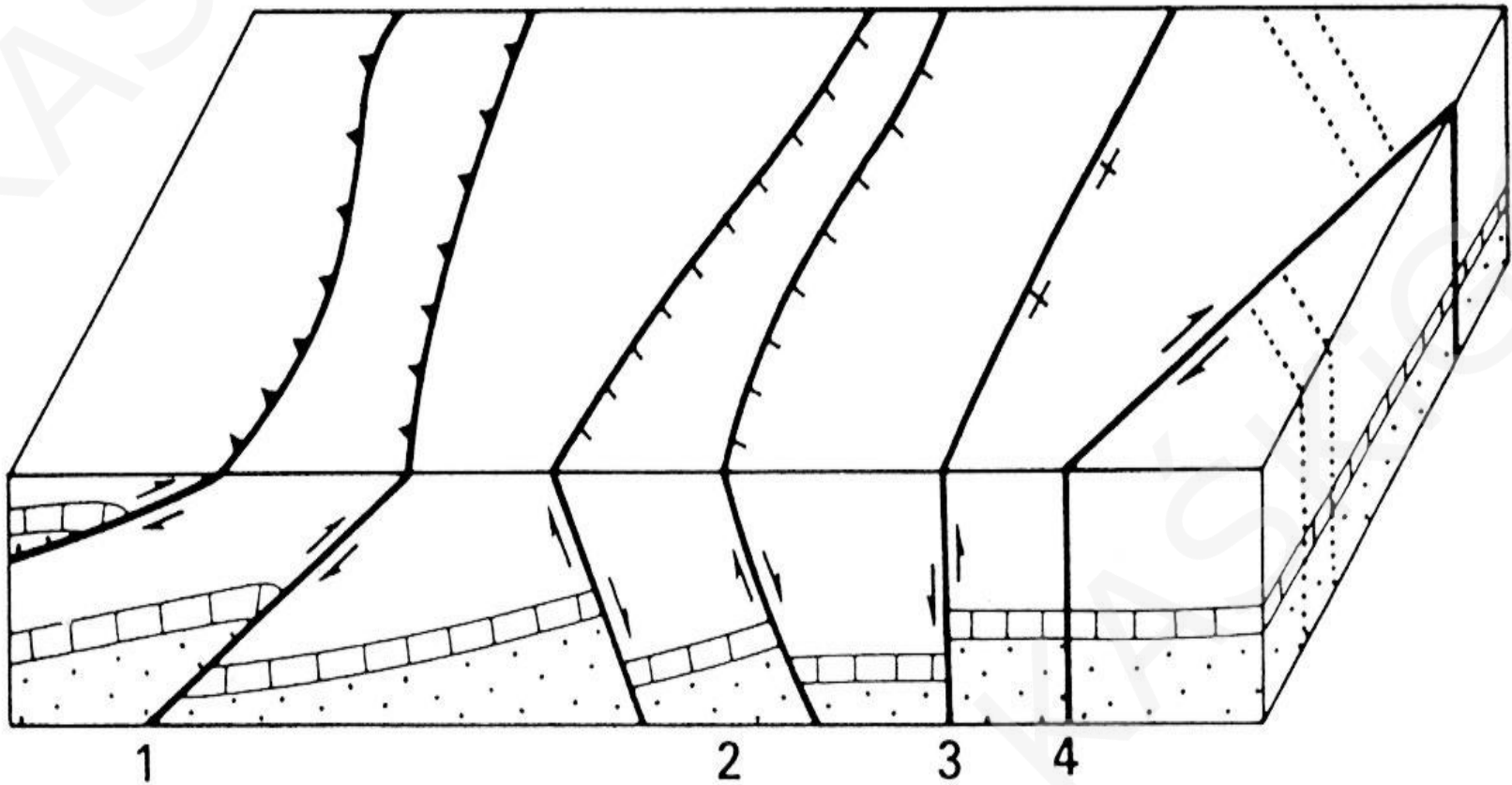
Kąt upadu zmienny:

- uskok listryczny α zmienny
  - uskok szufłowy α maleje w głąb
  - uskok nawieszony α rośnie w głąb

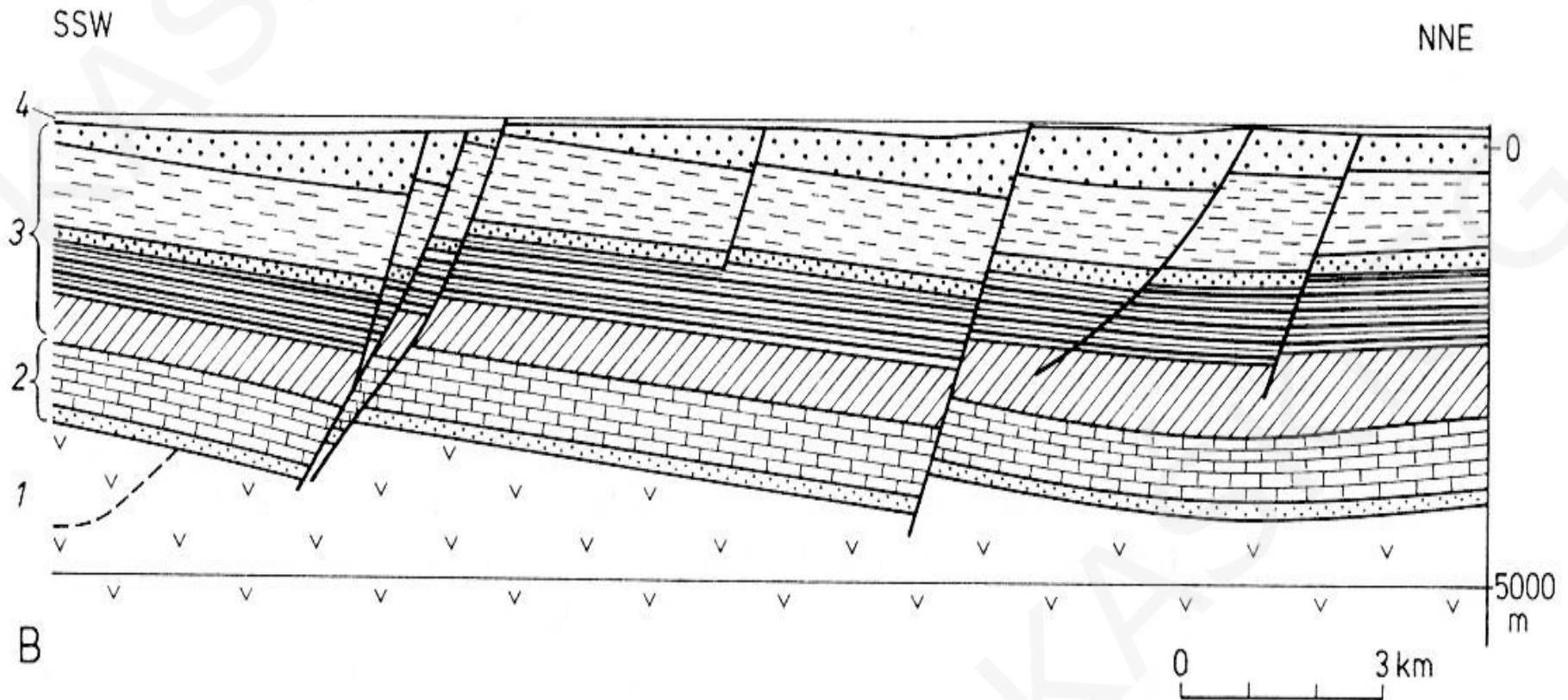

USKOKI (Dadlez, Jaroszewski, 1994)

1 – nachylony, połogi; 2 – nachylony, stromy; 3 – pionowy; 4 - pionowy

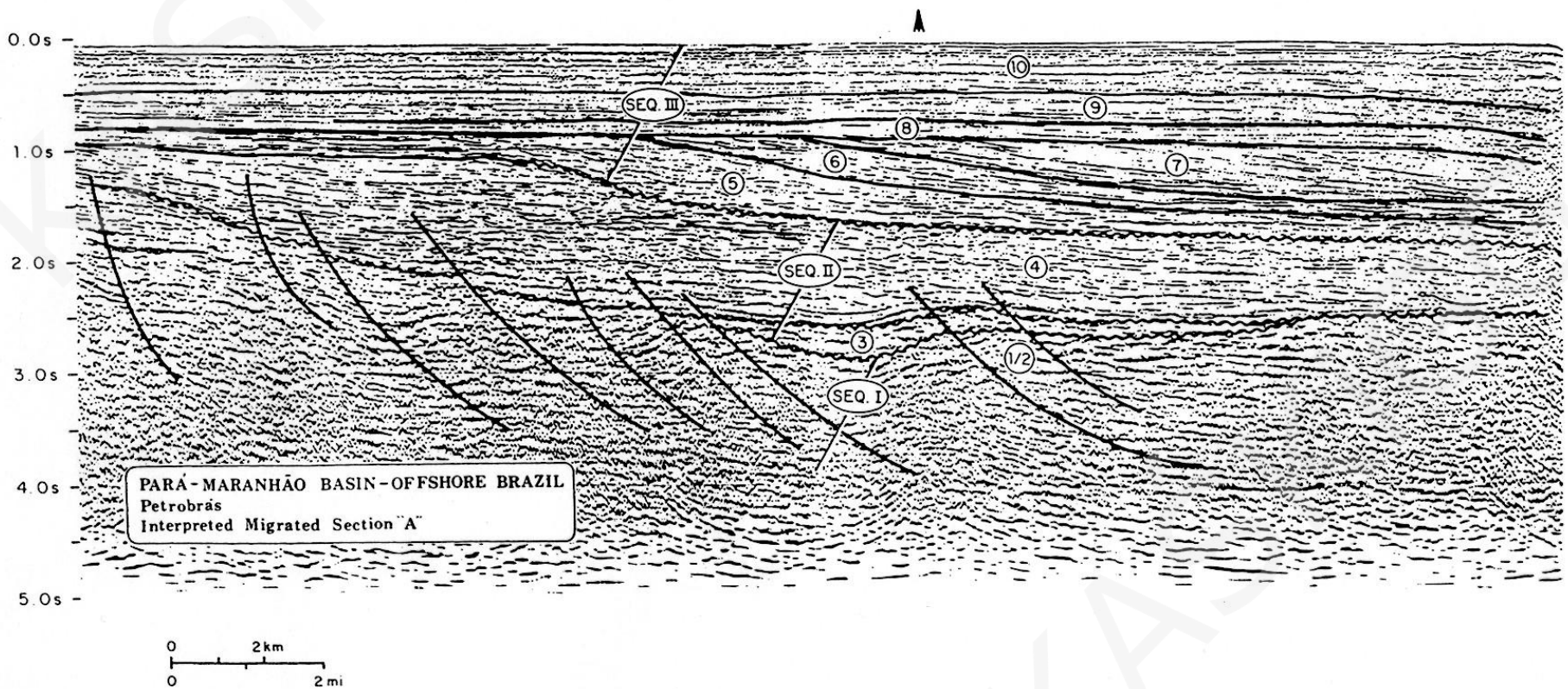

Przykłady uskoków listrycznych – uskoki szuflowe – górny Śląsk, (wg Kotasa)

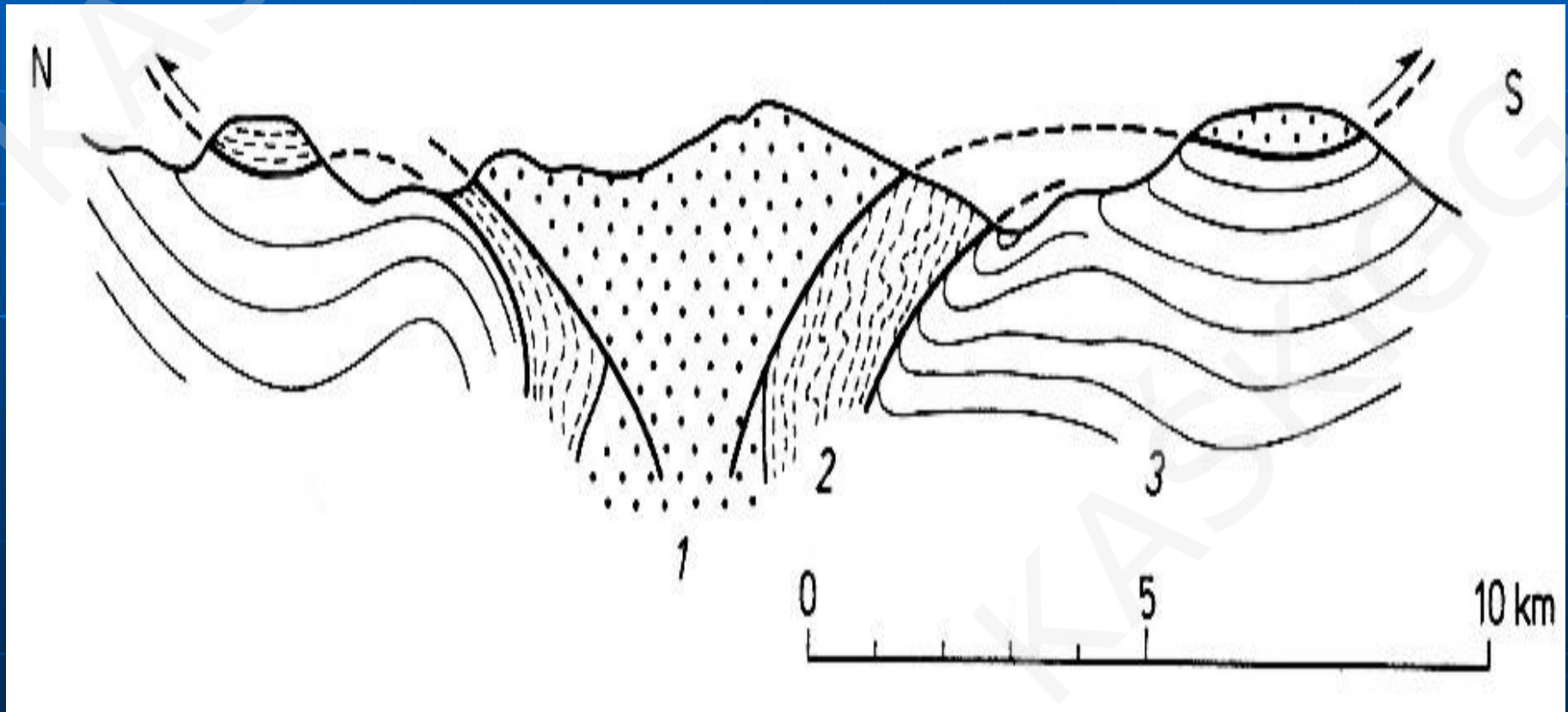

Przykłady uskoków listrycznych szuflowych na przekroju sejsmicznym

Przykłady uskoków listrycznych – uskoki nawieszane (przechodzące w nasunięcie) zachodnie Pireneje, (wg Lotzego)

Klasyfikacje uskoków

II. Kryterium: stosunek kierunku ruchu względnego punktów przyuskokowych do orientacji powierzchni uskokowej

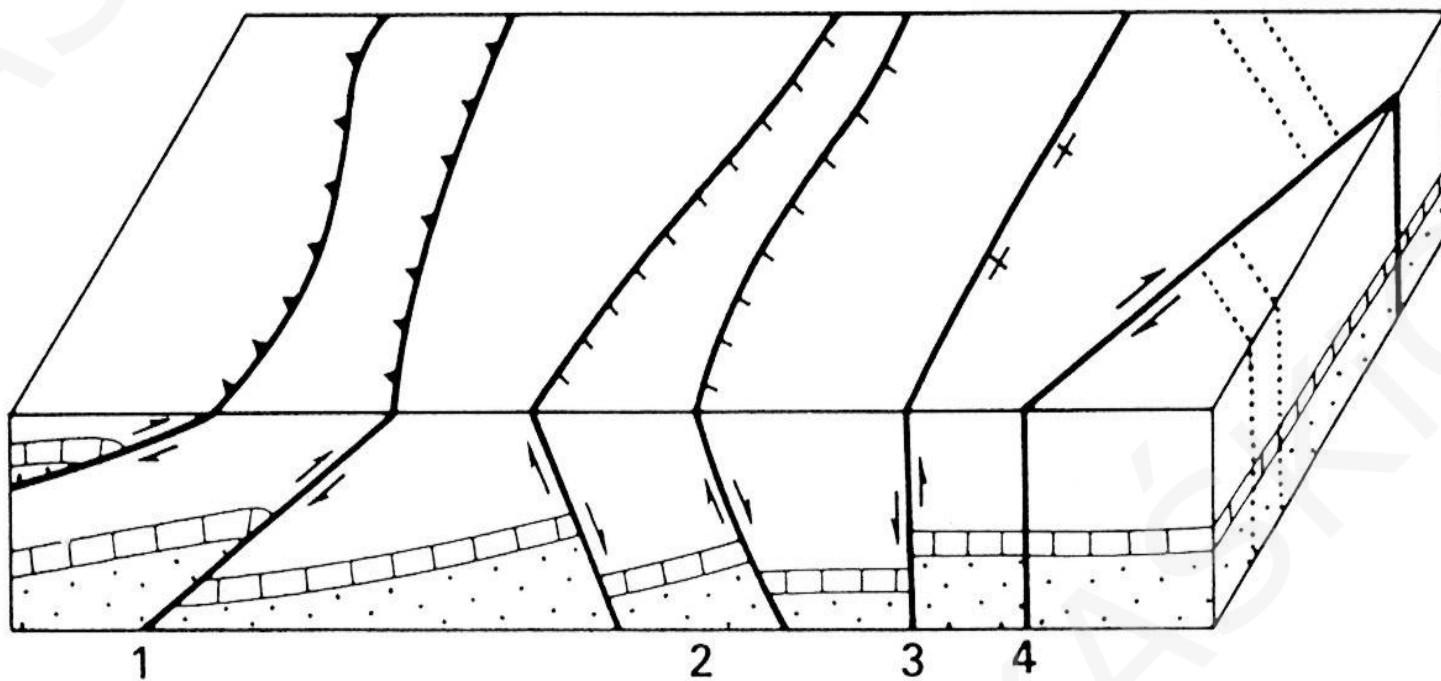
a) uskok zrzutowy

- uskok normalny
- uskok odwrócony
- uskok progowy

Klasyfikacje uskoków

Uskoki zrzutowe: 1 – inwersyjny (odwrócony), 2 – normalny, 3 – progowy
Uskok przesuwczy - 4

Klasyfikacje uskoków

b) uskok przesuwczy

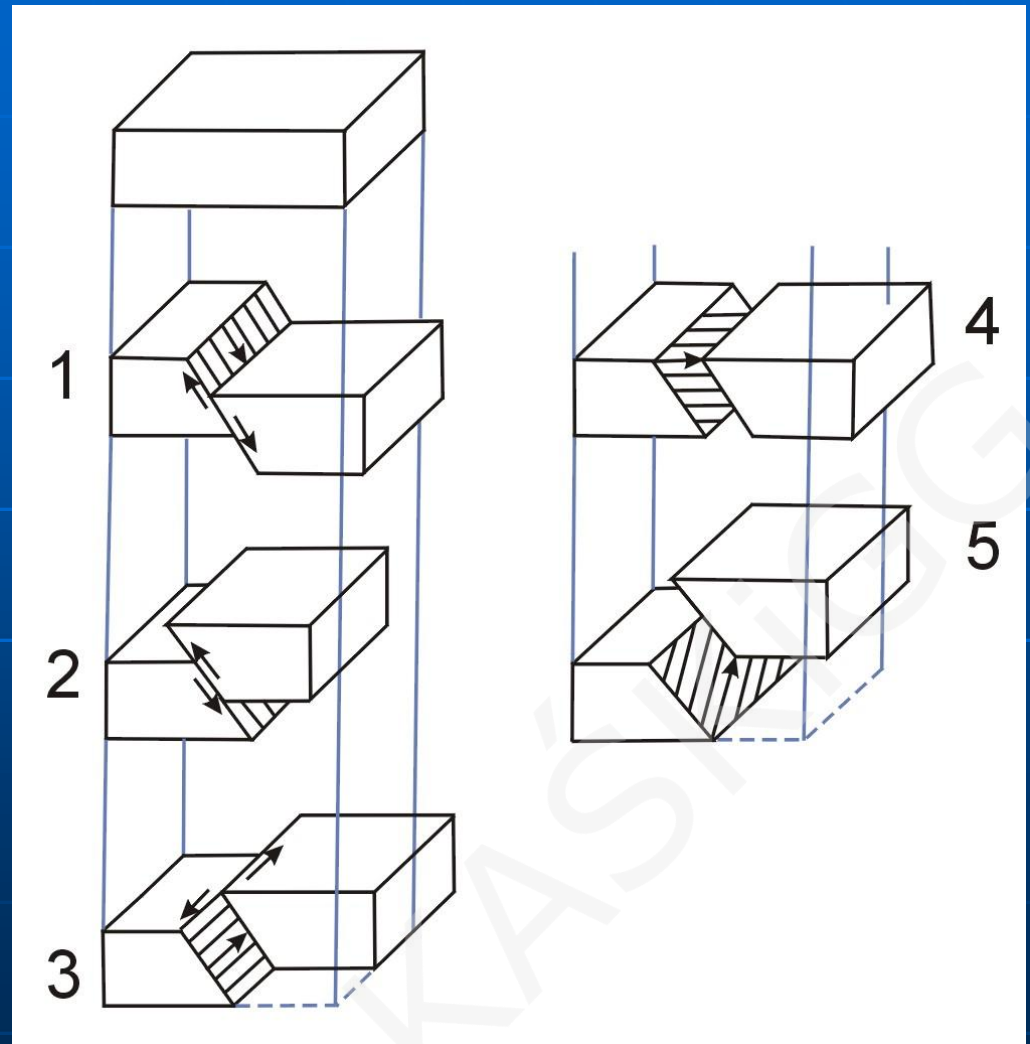
- uskok lewoprzesuwczy
- uskok prawoprzesuwczy

c) uskok zrzutowo-przesuwczy

- uskok normalno-przesuwczy
- uskok inwersyjno-przesuwczy
- uskok progowo-przesuwczy

Klasyfikacje uskoków

- 1) uskok zrzutowy normalny
- 2) uskok zrzutowy odwrócony
- 3) uskok przesuwczy lewoskrętny
- 4 i 5) uskoki zrzutowo-przesuwcze

Klasyfikacje uskoków

III. Kryterium: tor ruchu względnego punktów przyuskokowych

a) uskok translacyjny

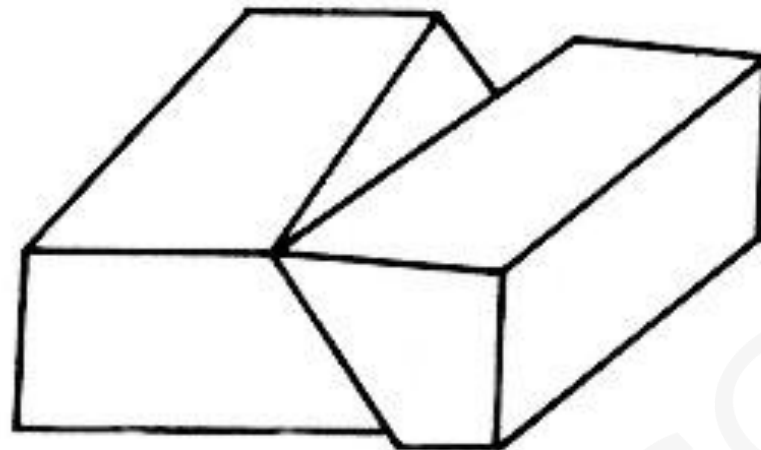
b) uskok rotacyjny

- uskok zawiasowy
- uskok nożycowy

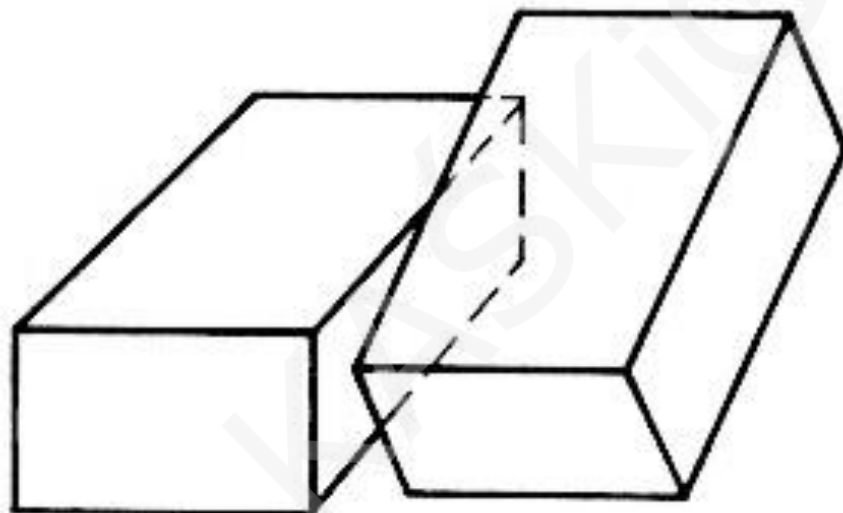
Klasyfikacje uskoków

Uskoki rotacyjne

- uskok zawiasowy

- uskok nożycowy

Klasyfikacje uskoku

IV. Kryterium: kierunek zwrotu ruchu uskoku do nachylenia warstw

- uskoki antytetyczne
- uskoki homotetyczne

V. Kryterium: stosunek biegu powierzchni uskoku do generalnego kierunku strukturalnego

- uskok podłużny
- uskok poprzeczny
- uskok skośny

Klasyfikacje uskoków

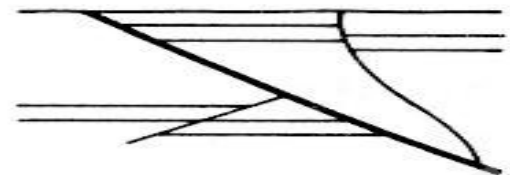
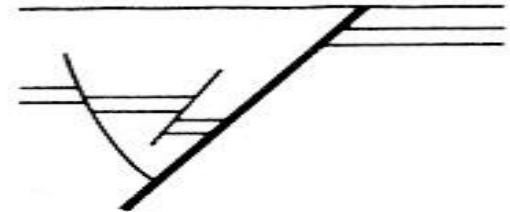
(Dadlez, Jaroszewski, 1994) A – uskoki antytetyczne; B – uskoki homotetyczne

A

B

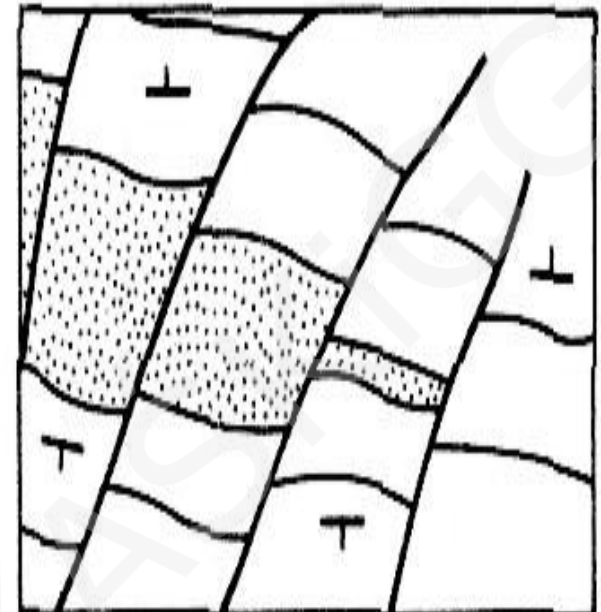
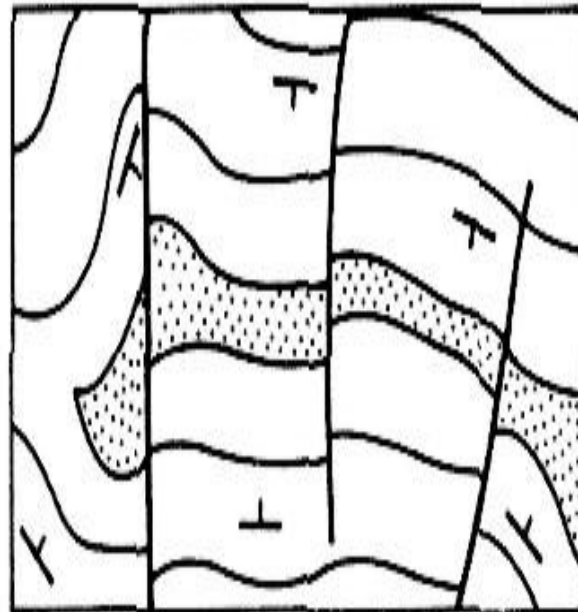
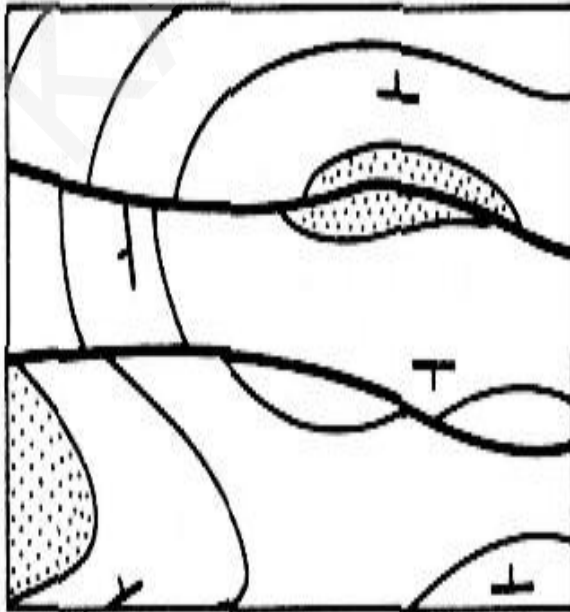

Klasyfikacje uskoków (Dadlez, Jaroszewski, 1994)

uskok podłużny

uskok poprzeczny

uskok skośny

Klasyfikacje uskoków

VI. Kryterium: stosunek biegu powierzchni uskokowej do lokalnego kierunku strukturalnego

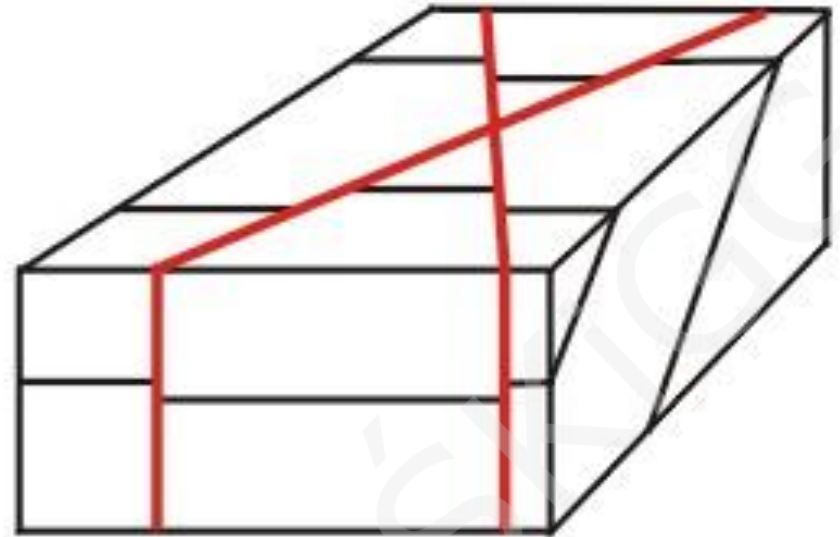
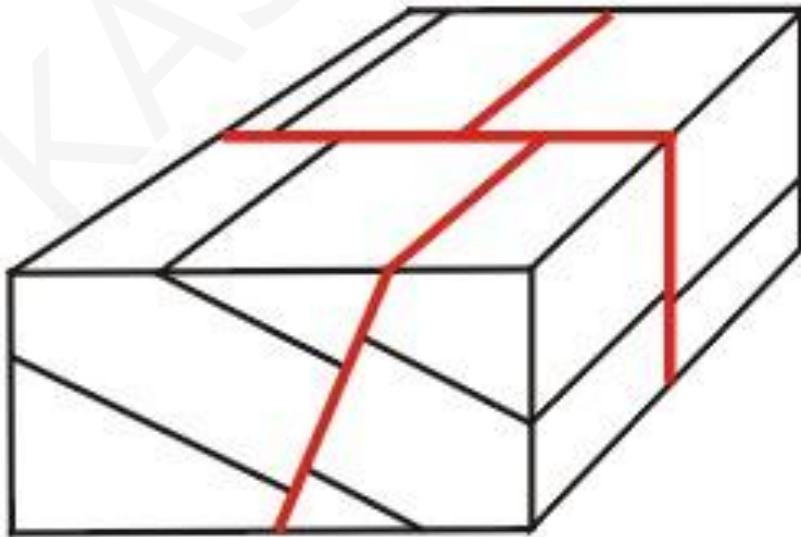
- uskok wzdłuż biegu
- uskok wzdłuż upadu
- uskok diagonalny

VII. Kryterium: stosunek nachylenia powierzchni uskokowej do pozornego nachylenia warstw

- uskok konsekwentny
- uskok asekwentny
- uskok ławicowy

Klasyfikacje uskoków

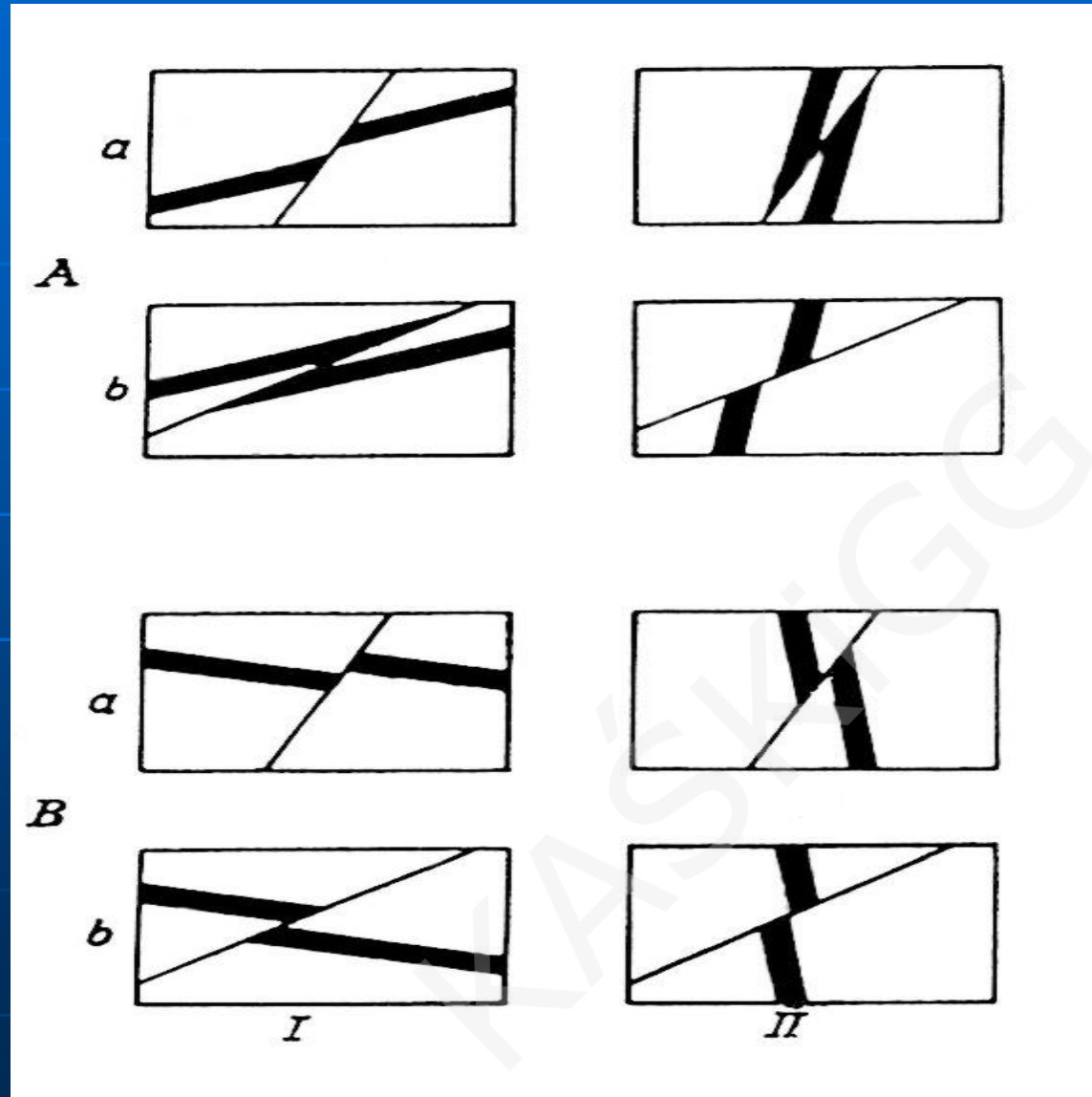
z lewej - uskok wzdłuż biegu i wzdłuż upadu
z prawej uskoki diagonalne

Klasyfikacje uskokoów

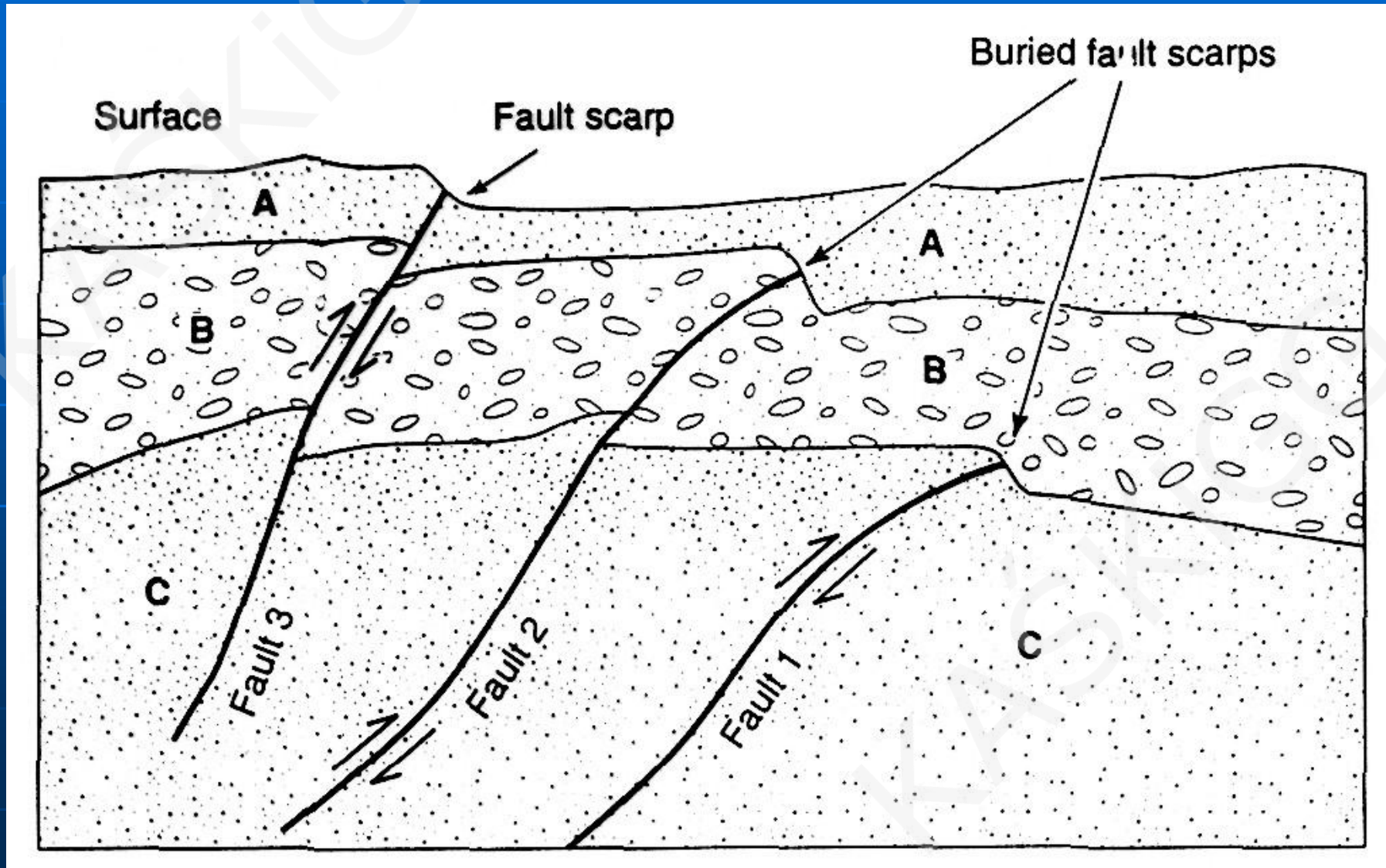
(Dadlez, Jaroszewski, 1994)

- A – uskoki konsekwentne
- B- uskoki asekwentne

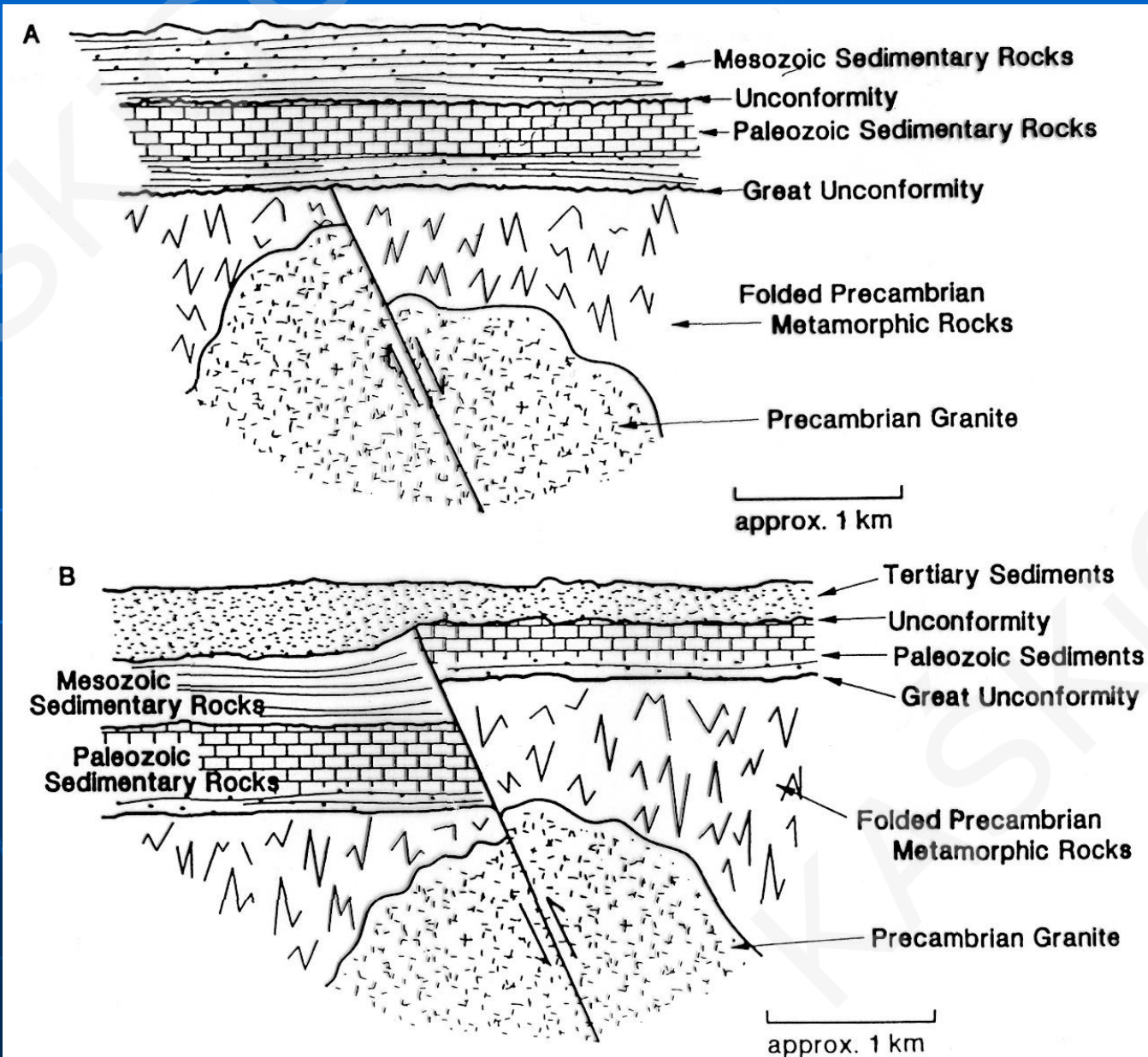

Problem wieku uskoków

Odmłodzenie uskoków

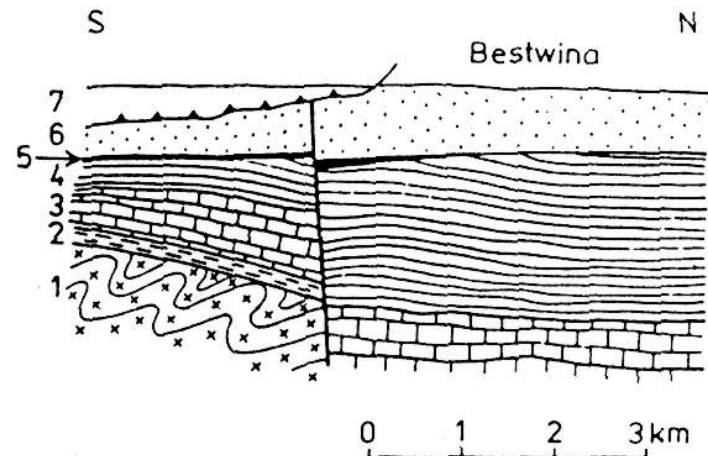

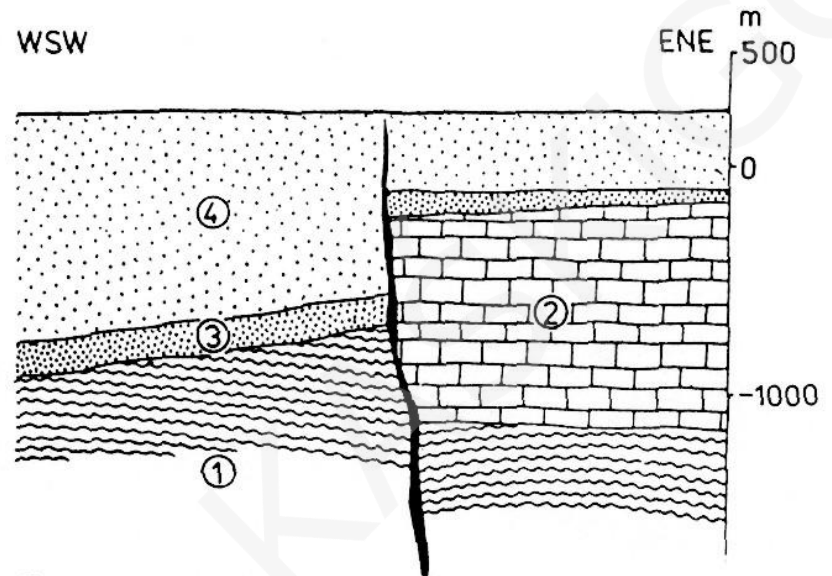
Uskoki odmłodzone (Dadlez, Jaroszewski, 1994)

Przykłady uskoków odmłodzonych:

- a) Uskok przy brzegu Karpat koło Bielska (wg Neya)
- b) Uskok koło Lubaczowa (wg Neya)

A

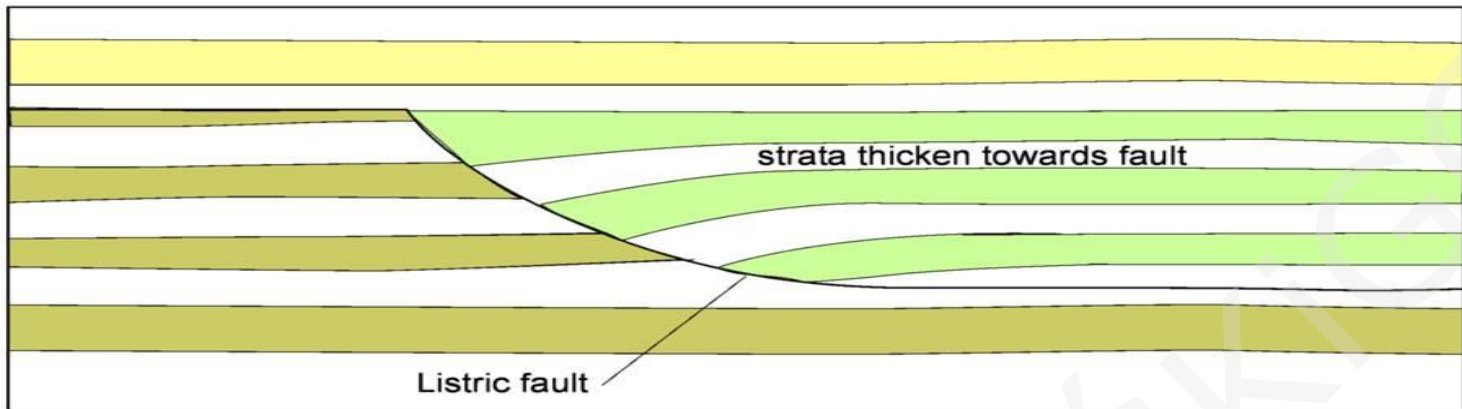

B

Uskok synsedymencyjny

18-4

Faulting during sedimentation results in growth faults

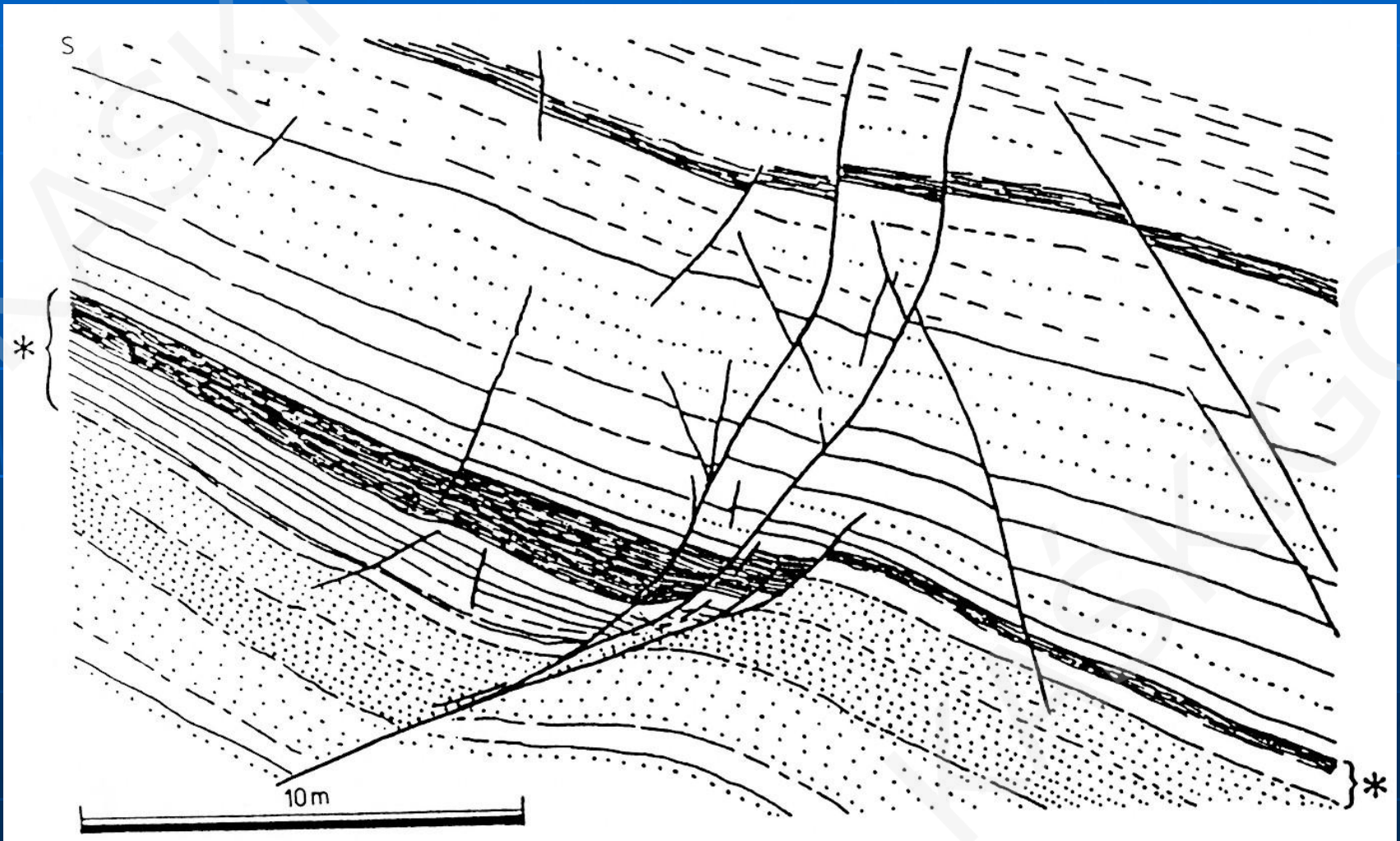

Gary Nichols
Sedimentology
& Stratigraphy

WILEY-
BLACKWELL

Uskok synsedymencyjny w Rainbow Canyon (wg Angeliera i in.)

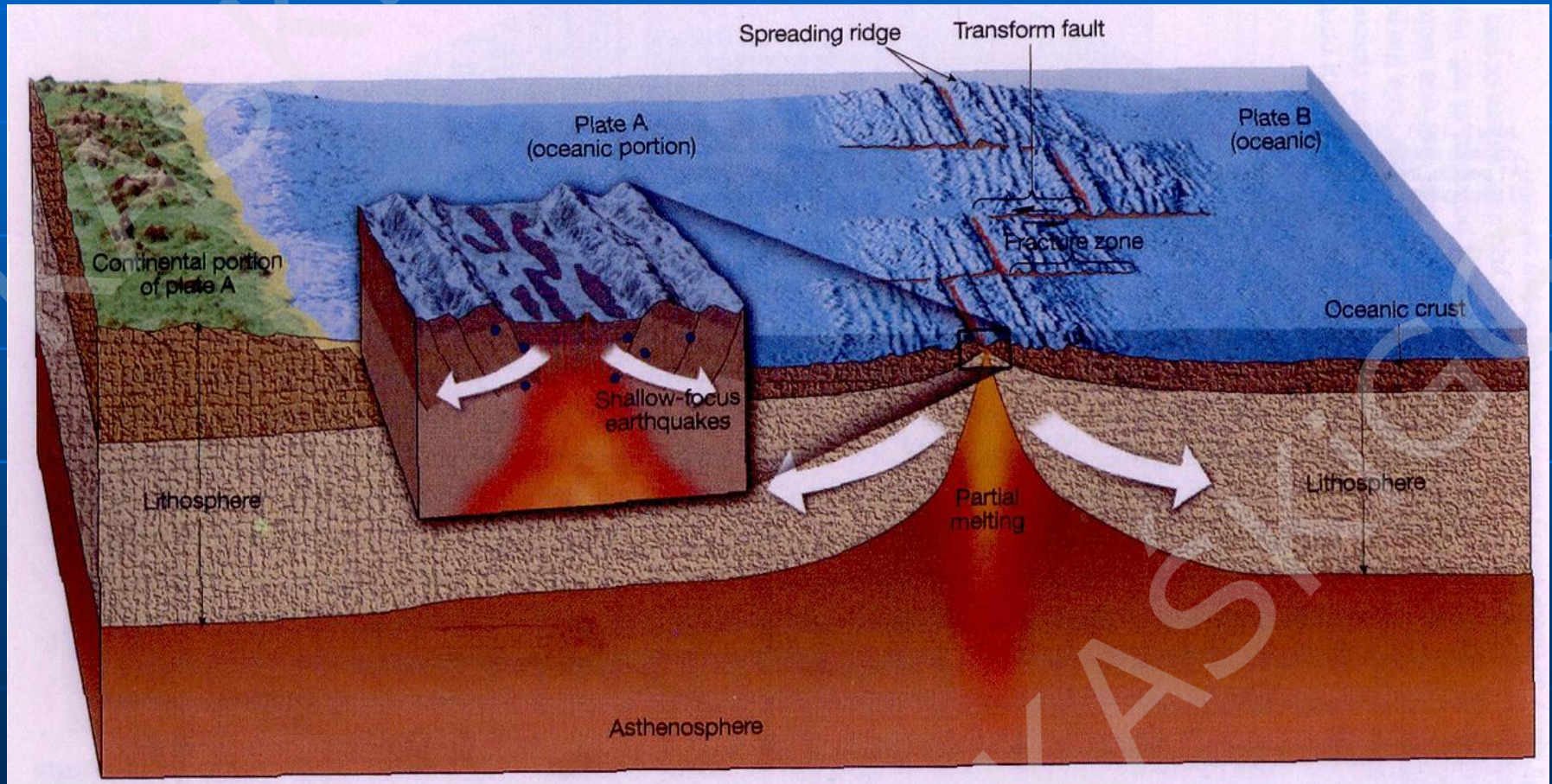
Grzbiet Środkowoatlantycki (R.M. Busch, 1999)

Strefa spreadingu – strefa rozrastania się dna morskiego w rejonie grzbietu oceanicznego

(R.M. Busch, 1999)

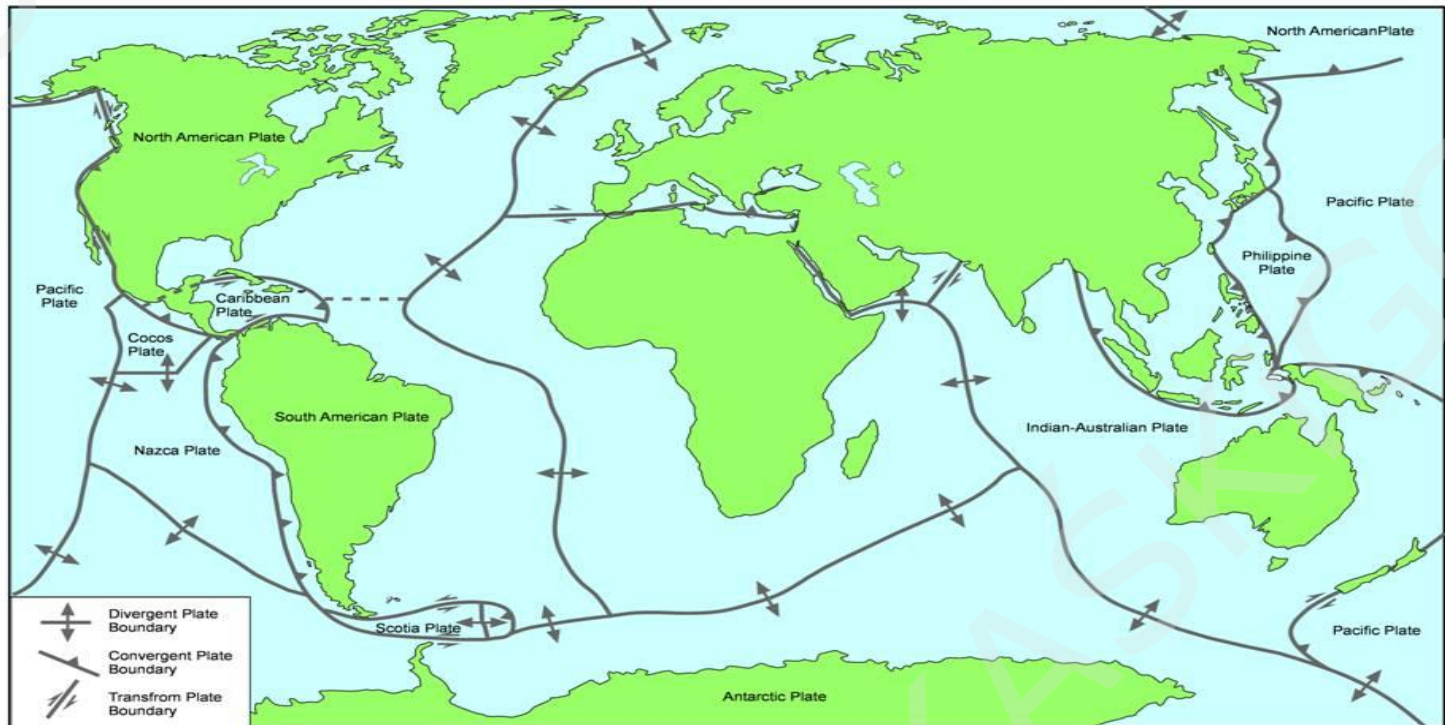

Główne płyty tektoniczne

6-3

The boundaries of present-day principal tectonic plates

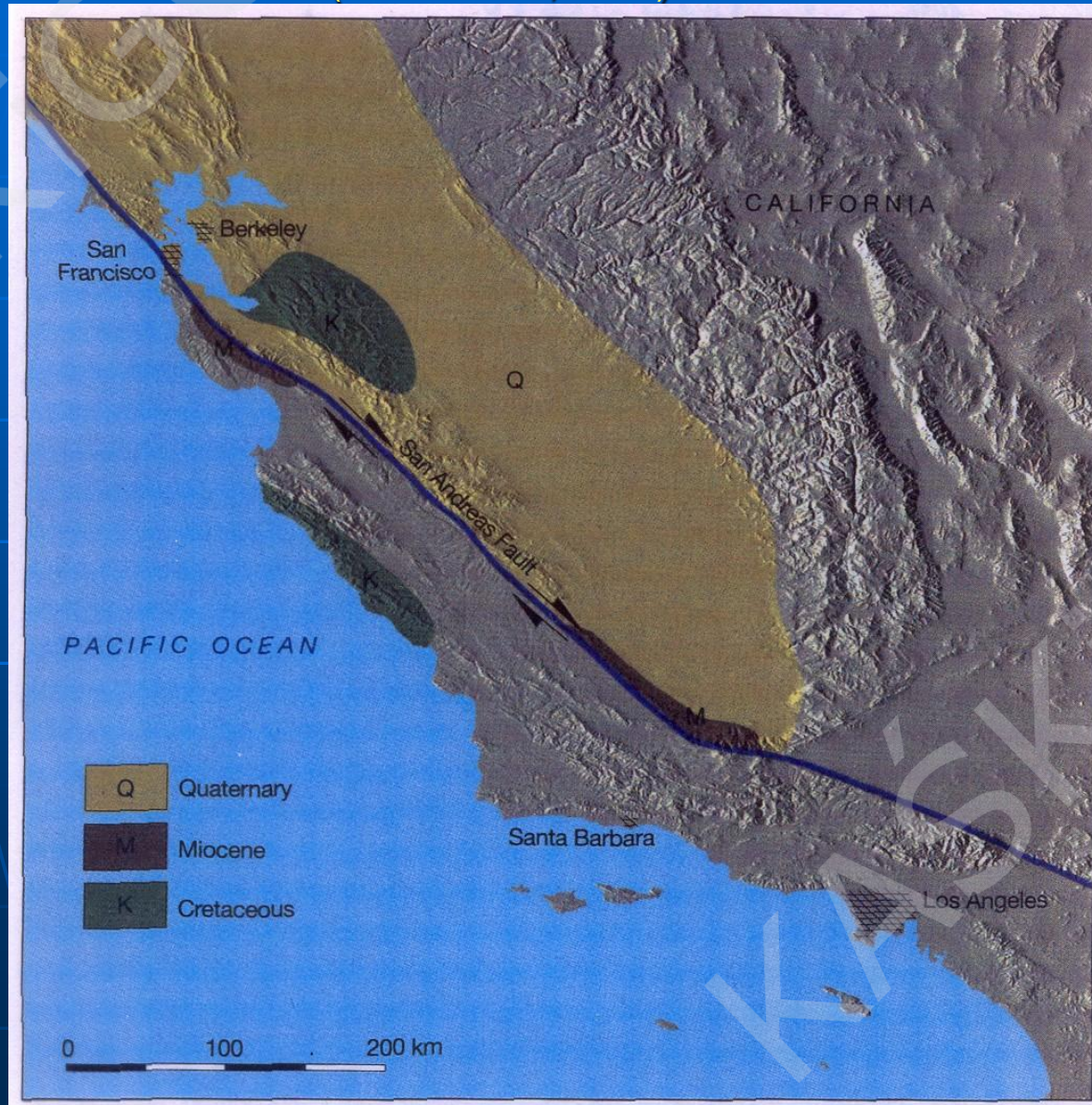
Gary Nichols
Sedimentology
& Stratigraphy

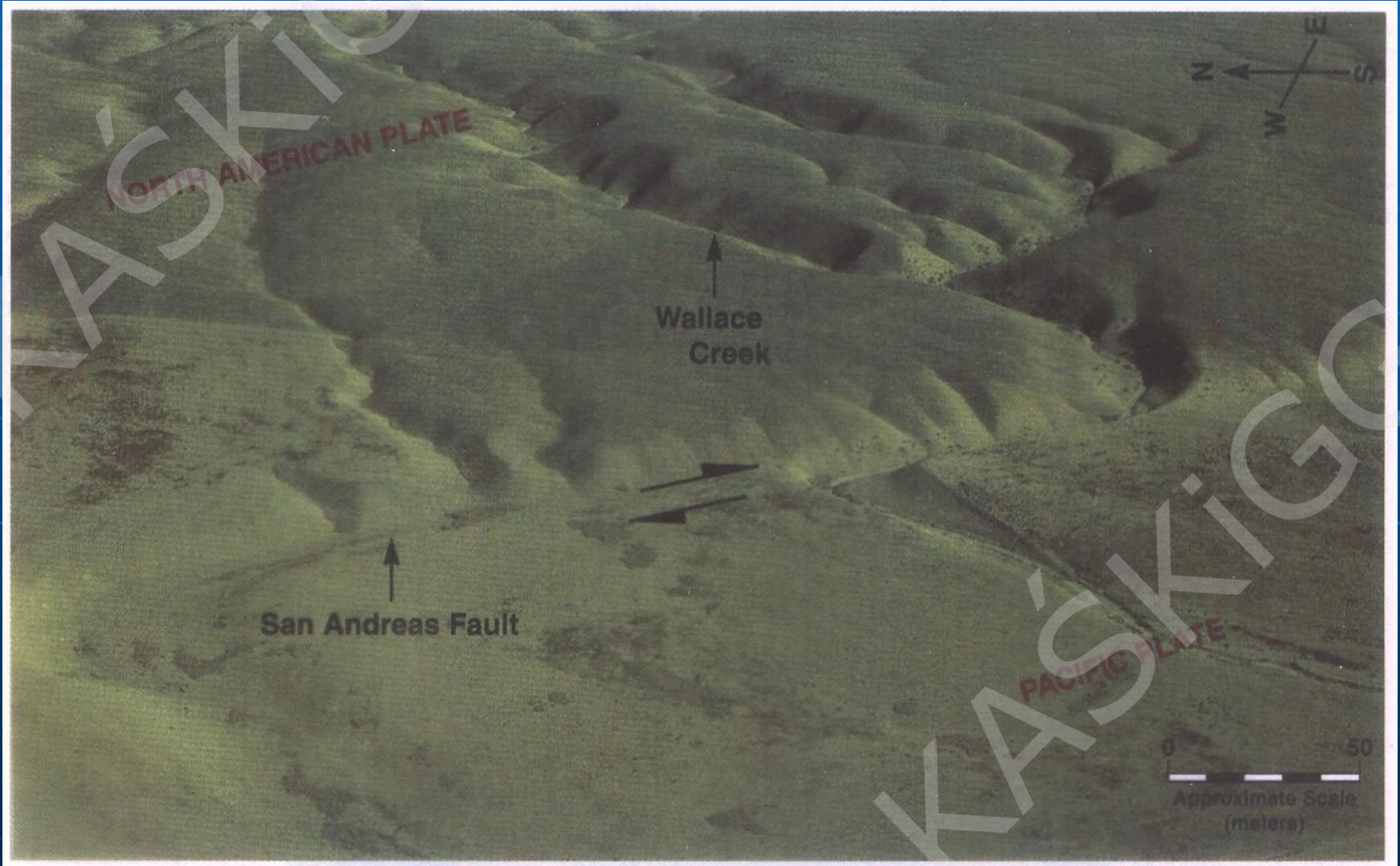
Uskok św. Andrzeja

(R.M. Busch, 1999)

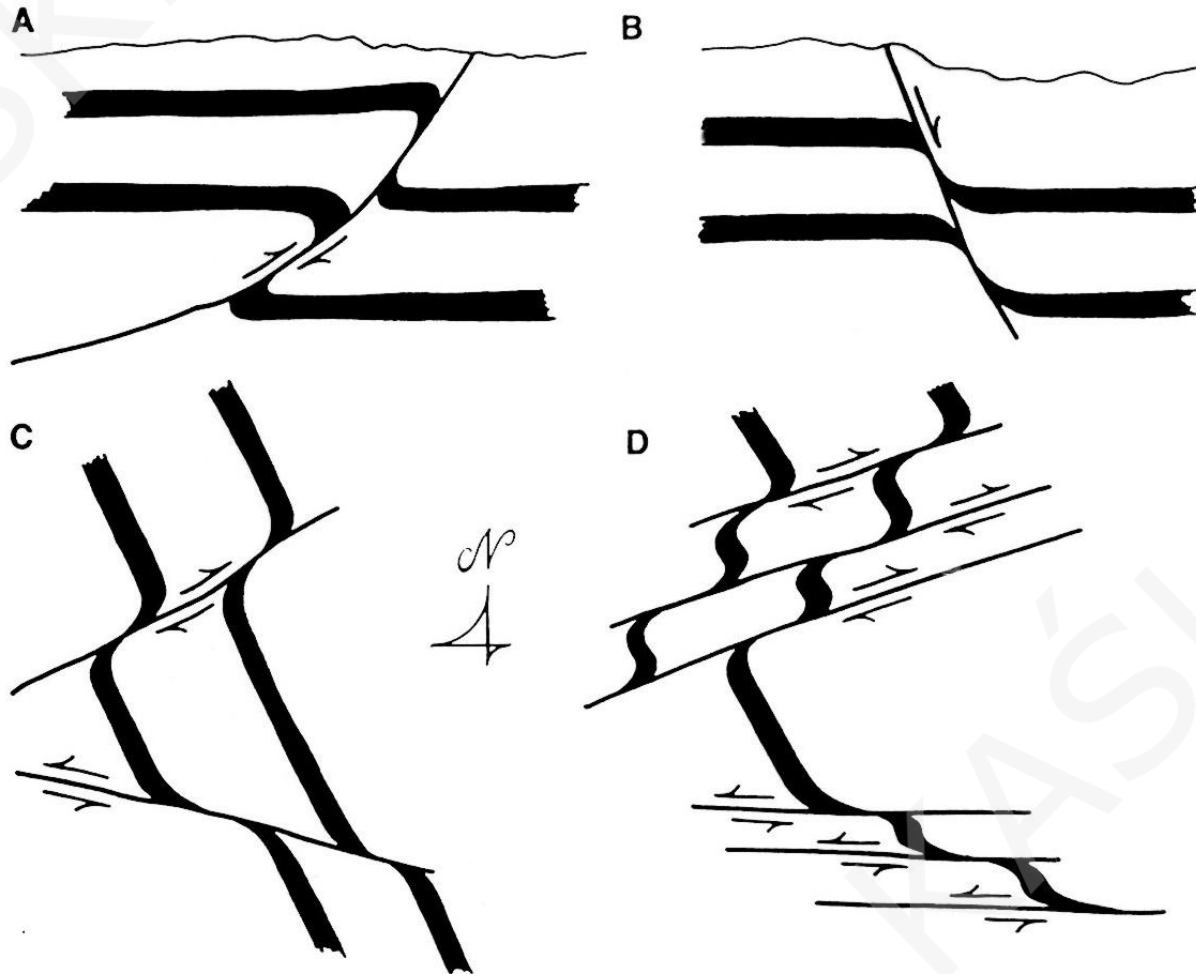

Uskok św. Andrzeja (R.M. Busch, 1999)

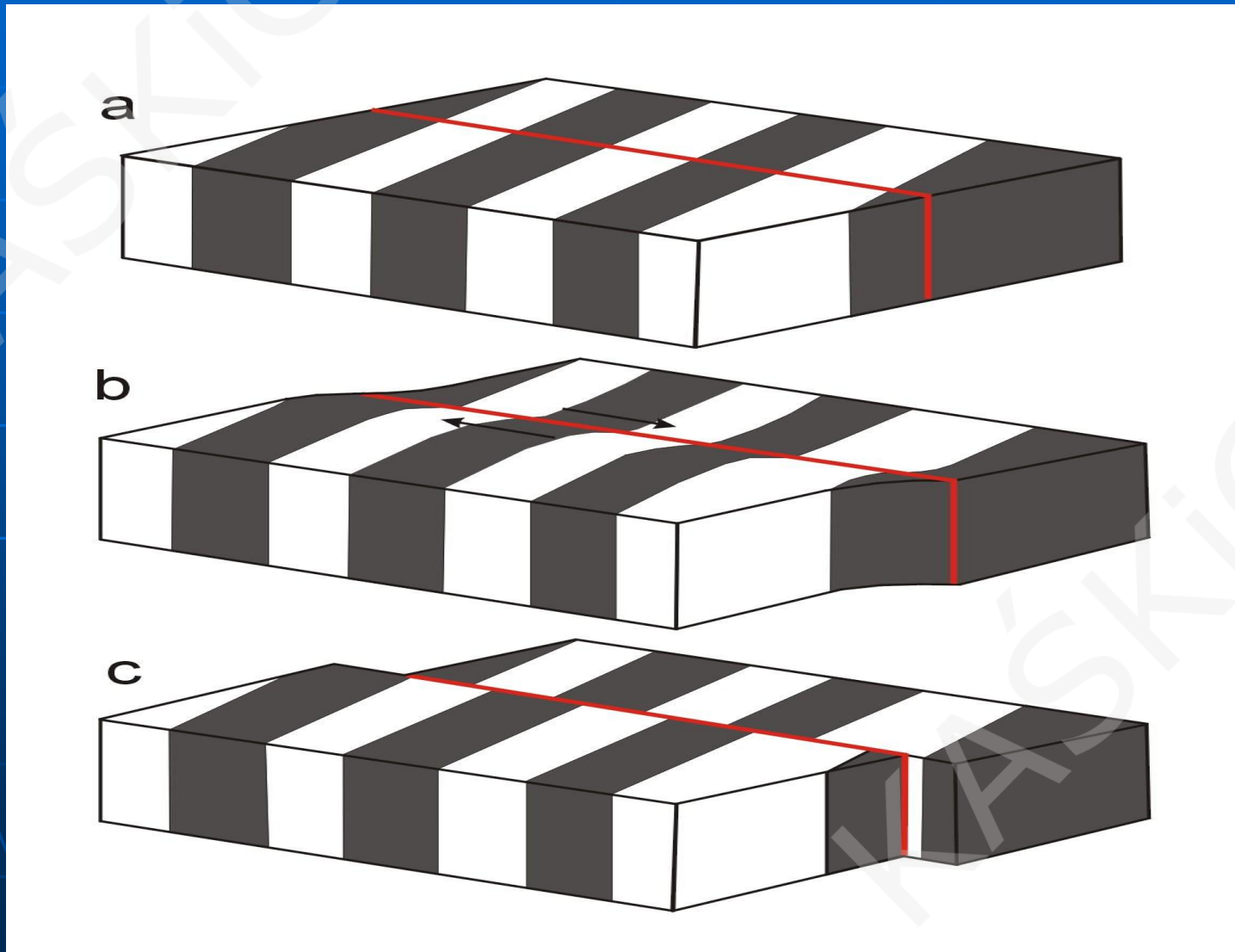

USKOKI

Podgięcia warstw przy powierzchni uskokowej

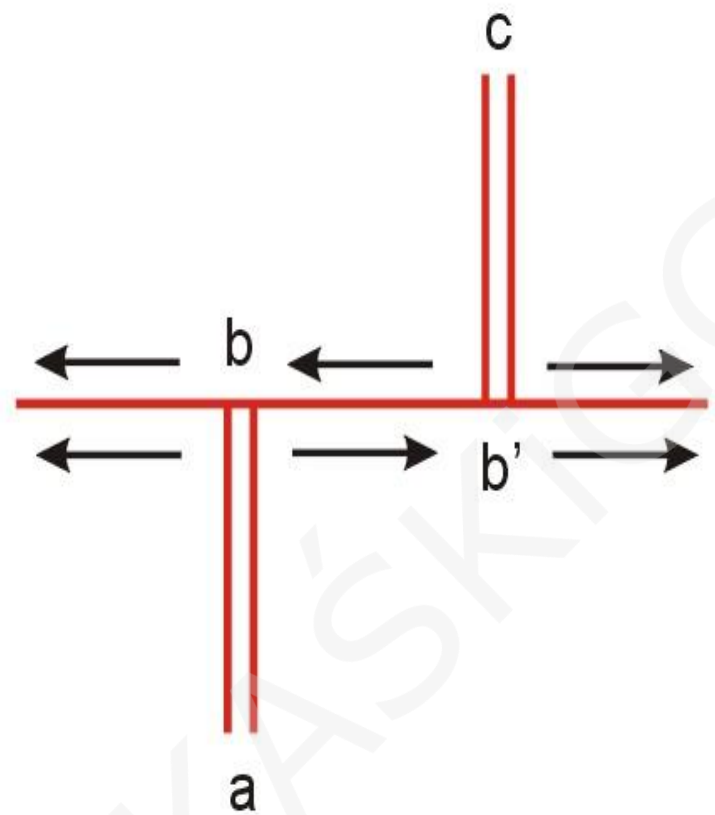
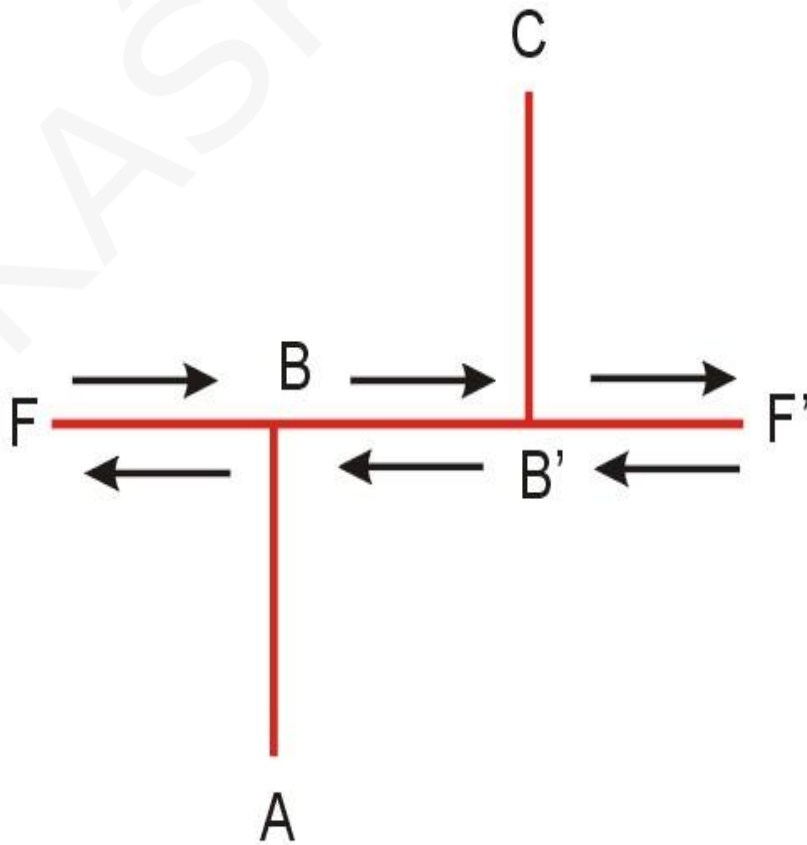

Przyczyn powstawania wstrząsów tektonicznych w rejonie uskoku przesuwczego

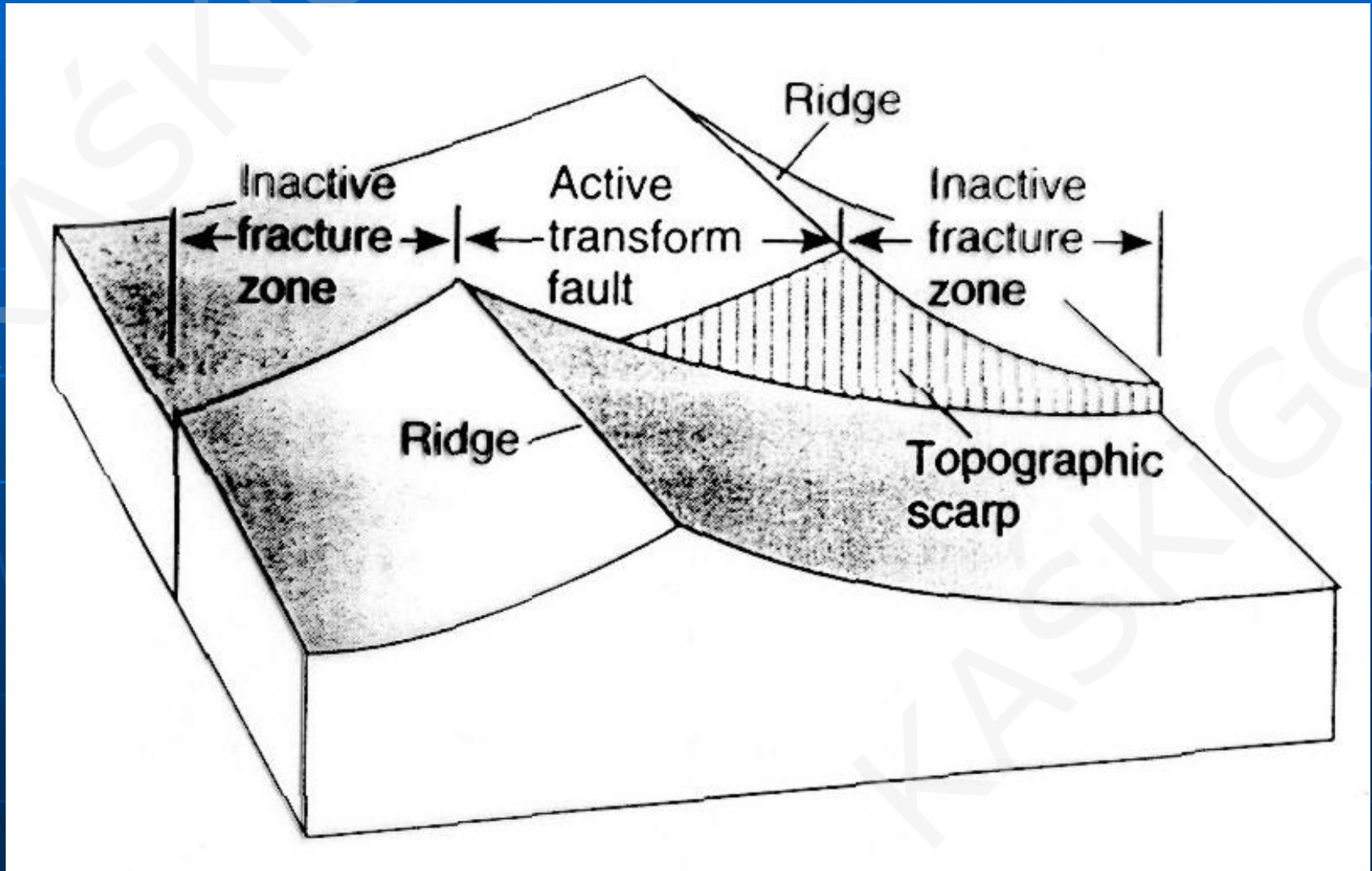

Uskok przesuwczy (z lewej) i transformujący (z prawej)

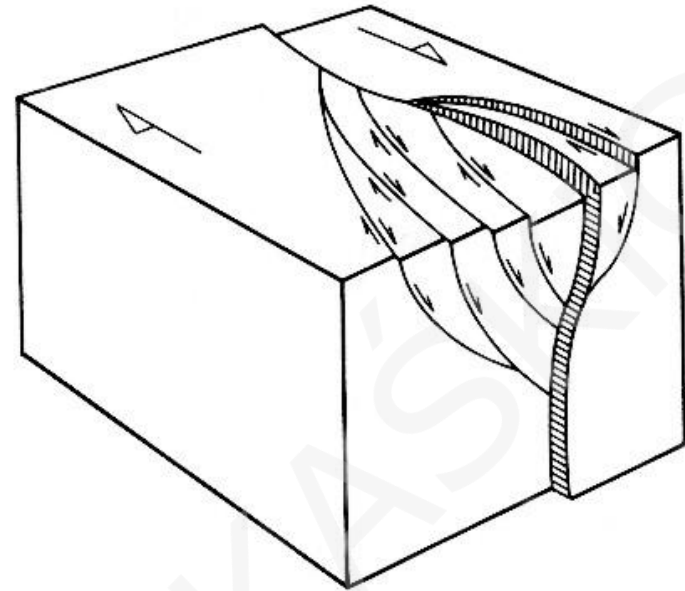
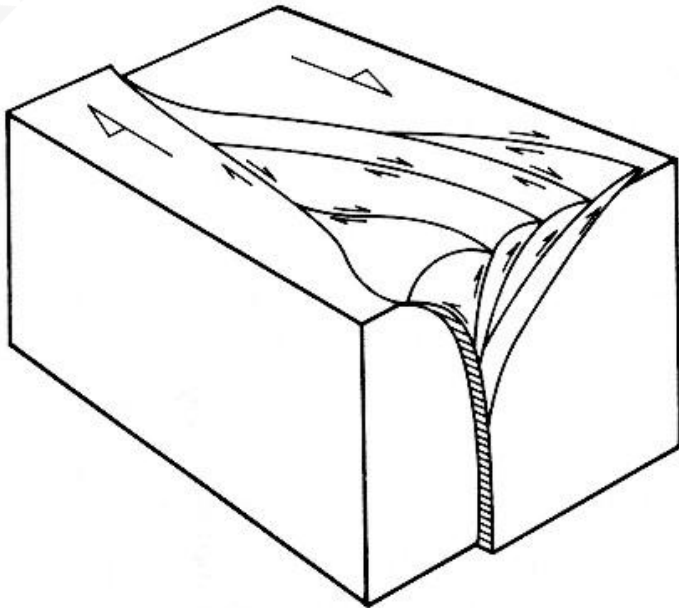
Schemat uskoku transformującego (R.M. Busch, 1999)

Struktury kwiatowe

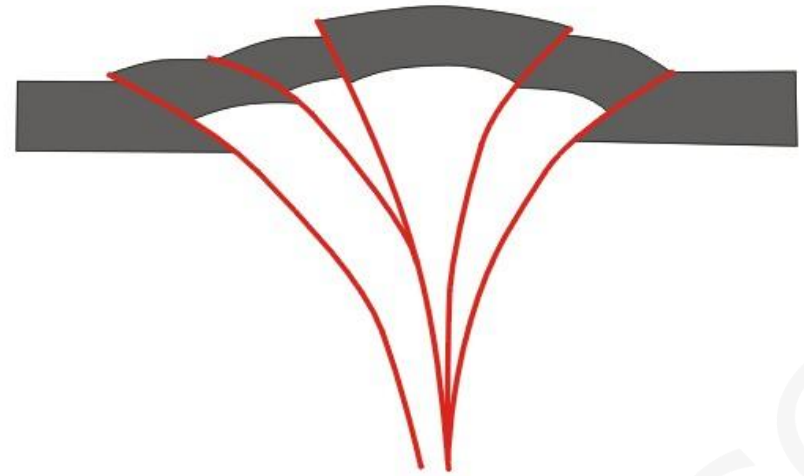
struktura typu
palmowego

struktura typu
tulipanowego

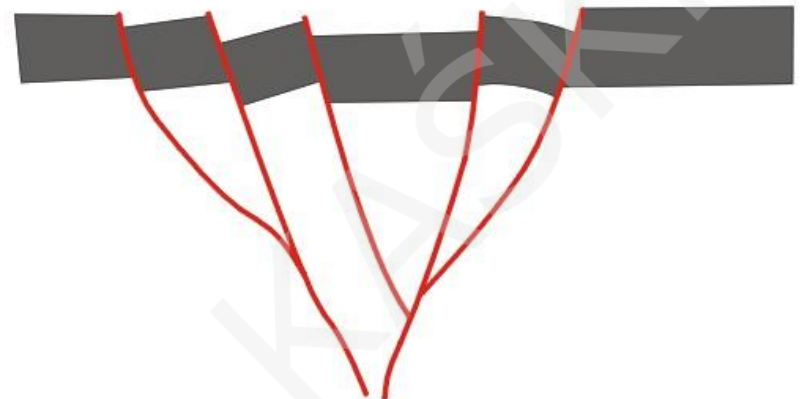

Struktury kwiatowe

struktura typu
palmowego

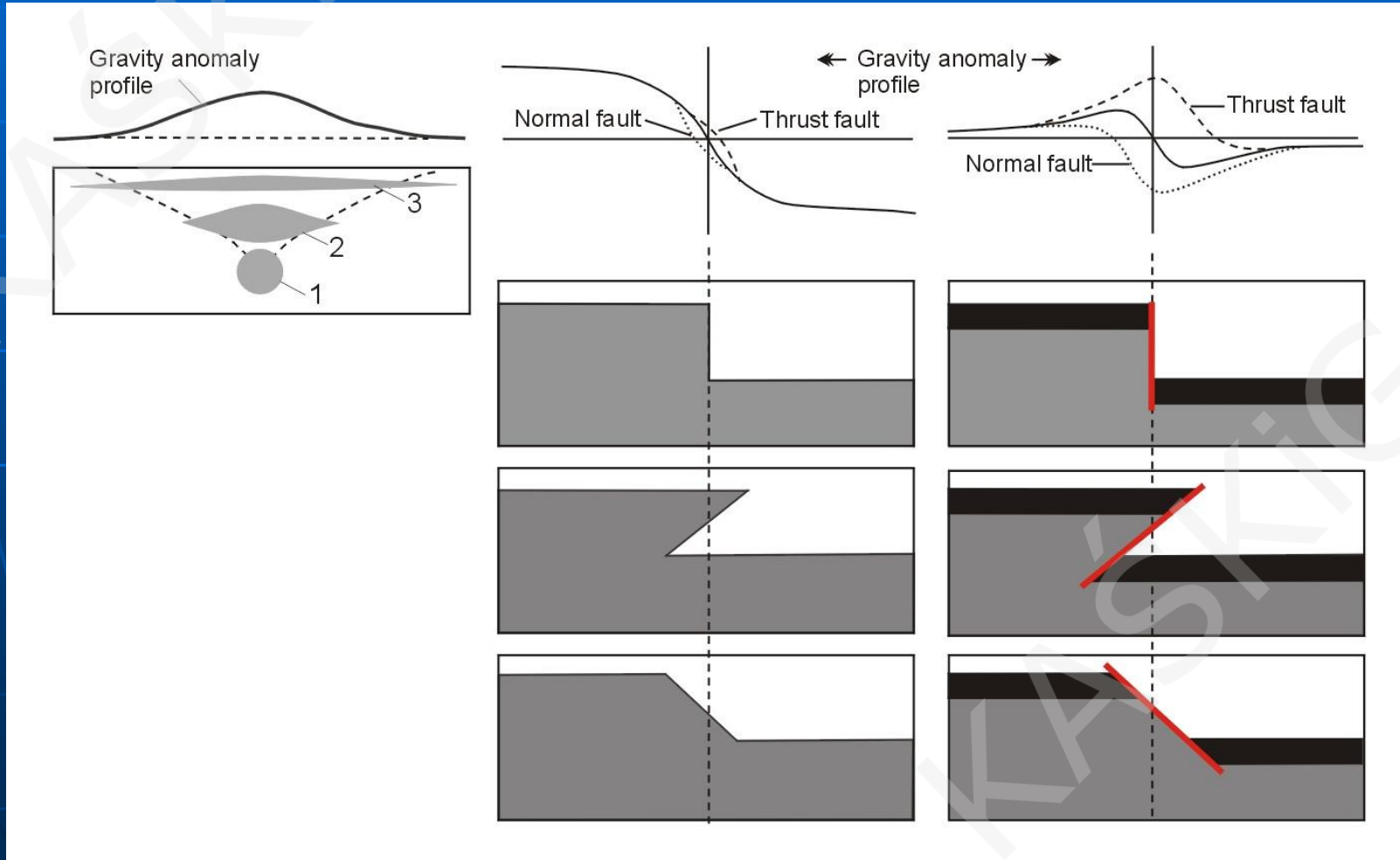
struktura typu
tulipanowego

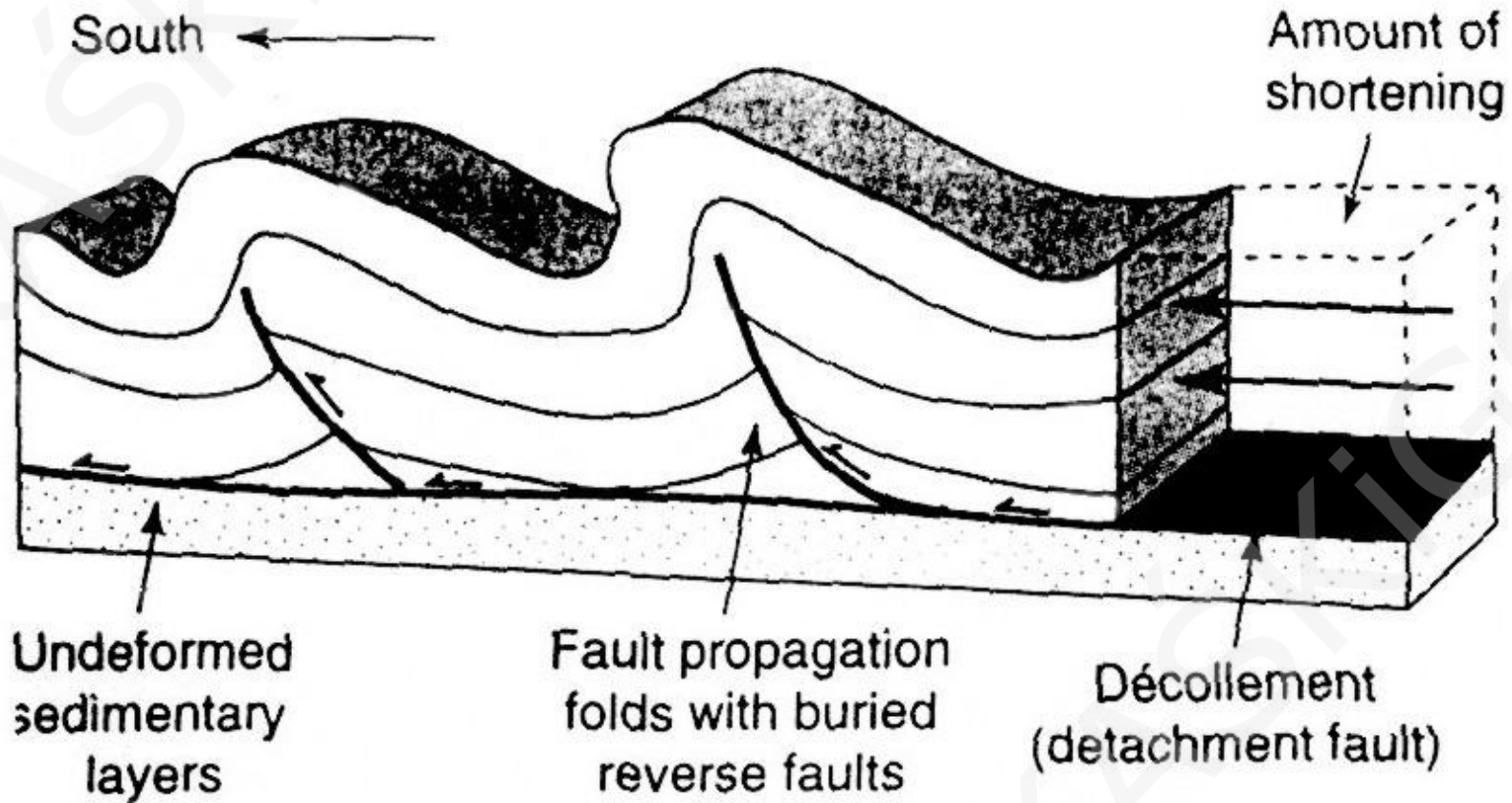

Wykrywanie uskoków na podstawie anomalii grawimetrycznych

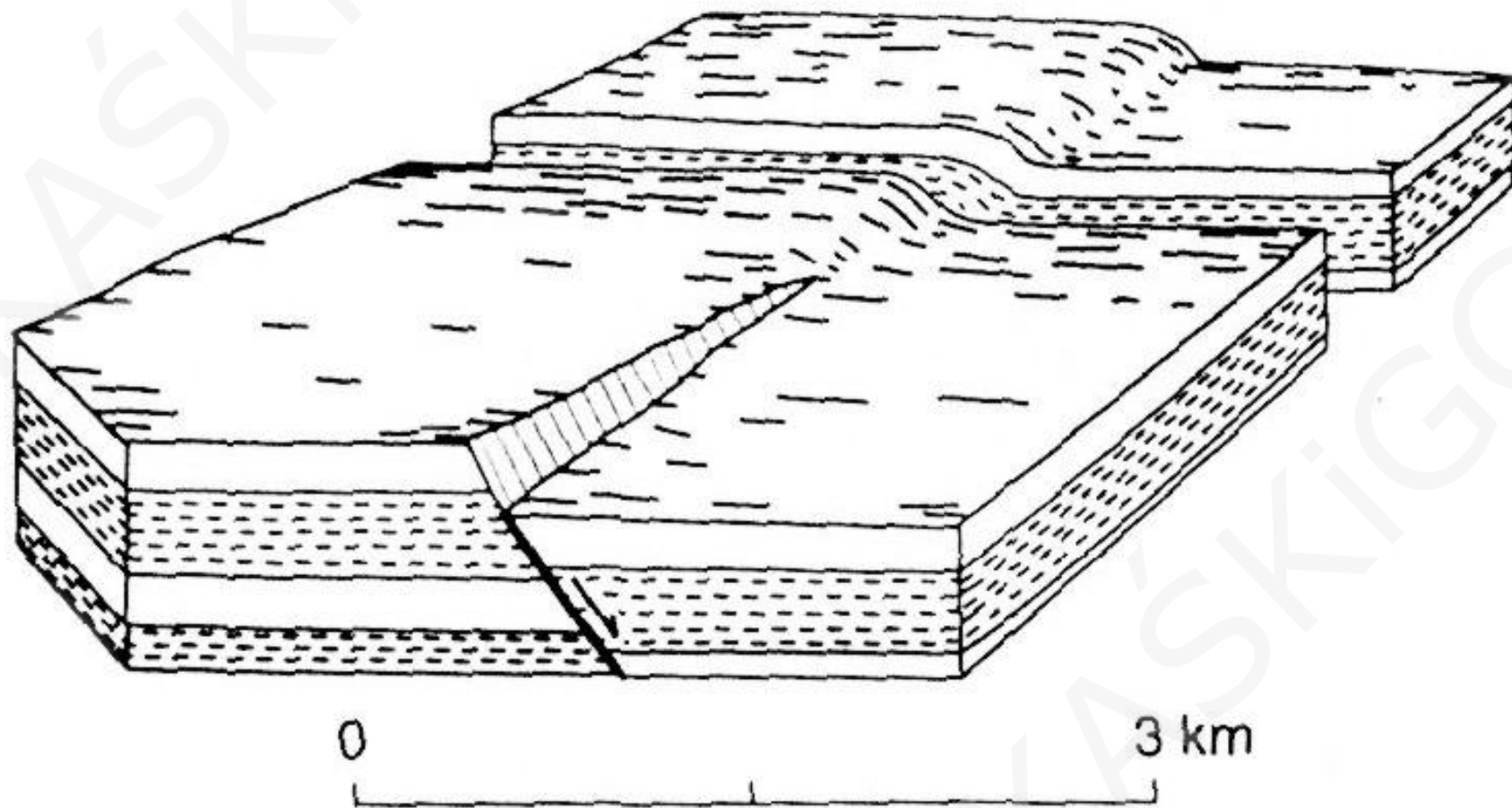
(Keller, Pinter, 2002)

Zanikanie uskoków w pionie

Zanikanie uskoków w poziomie

Zanikanie uskoków – struktury końskiego ogona

